

בנין אב מכתוב אחד

A. Laying Hands

ויקרא פרק טז

(כא) וְסָמַךְ אֶהָרֶן אֶת שְׁתֵּי יָדָיו עַל רֹאשׁ הַשְּׂעִיר הַחַי וְהִתְוֹדָה עָלָיו אֵת כָּל עֲוֹנוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֵת כָּל פְּשָׁעֵיהֶם לְכָל חַטָּאתָם וְנָתַן אֹתָם עַל רֹאשׁ הַשְּׂעִיר וְשָׁלַח בְּיַד אִישׁ עֵתִי הַמִּדְבָּרָה:

ספרא אחרי מות פרשה ד

וסמך אהרן את שתי ידיו על ראש השעיר מלמד שהסמיכה בשתי ידיו, בנין אב לכל הסמיכות שיהיו בשתי ידים.

“Aaron shall lay both of his hands upon the head of the live goat” (Lev 16:21): This teaches that laying of hands is with both hands. This is an archetype (*binyan av*) for all the layings that they must be with both hands.

ויקרא פרק א

(ד) וְסָמַךְ יָדָיו עַל רֹאשׁ הָעֵלֶה וְנִרְצָה לוֹ לְכַפֵּר עָלָיו:

אבן עזרא ויקרא פרק א

(ד) וסמך ידו, היה נראה מהפשט שבידו האחת יסמוך, כי דרך שעיר המשתלח איננו כדרך כל קרבן, על כן שנה הכתוב, רק כאשר מצאנו המעתיקים שהעתיקו שכל סמיכה בשתי ידים סמכנו עליהם.

תלמוד בבלי מסכת מנחות דף צג עמוד ב

ובשתי ידים, מנא הני מילי? אמר ריש לקיש, דאמר קרא: (ויקרא ט"ז) וסמך אהרן את שתי ידו, כתיב ידו וכתיב שתי, זה בנה אב, כל מקום שנאמר ידו הרי כאן שתיים, עד שיפרט לך הכתוב אחת. אזל רבי אלעזר אמרה להא שמעתא בבי מדרשא, ולא אמרה משמיה דריש לקיש. שמע ר"ל ואיקפד, א"ל: אי ס"ד כל היכא דכתיב ידו תרתי נינהו, למה לי למכתב ידיו ידיו? אקשי ליה עשרים וד' ידיו, (ויקרא ז') ידיו תביאנה, (דברים ל"ג) ידיו רב לו, (בראשית מ"ח) שכל את ידיו, אישתיק. לבתר דנח דעתיה, א"ל, מאי טעמא לא תימא לי: ידיו דסמיכה קאמרי. בסמיכה נמי כתיב: (במדבר כ"ז) ויסמוך את ידיו עליו ויצוהו! סמיכה דבהמה קאמרי.

R. Eleazar went and reported this statement in the Beth-Hamidrash, but did not report it in the name of Resh Lakish. When Resh Lakish heard of it he was annoyed. Resh Lakish then said to him, If it is as you say that wherever ‘his hand’ is stated both [hands] are meant, why did [Scripture] state at all ‘his hands’? He thus questioned him from twenty-four passages where ‘his hands’ occurs; e.g.. His hands shall bring, his hands shall contend for him, he guided his hands wittingly. The other remained silent. When Resh Lakish's mind had been appeased he said to the other, Why do you not answer me that you mean the expression ‘his hand’ stated in connection with the rite of the laying on of hands. But is there not written, even with regard to the laying on of hands, And he laid his hands upon him, and gave him a charge? — I refer to the laying on of hands in connection with an animal-offering.

B. Compensation

1. Mekhilta d'R. Ishmael bar Yohai, 22:4

שמות פרק כב

(ד) כִּי יִבְעַר אִישׁ שְׂדֵה או כָּרֶם וְשָׁלַח אֶת בְּעִירָה בְּעִירוֹ וּבְעַר בְּשָׂדֵה אַחַר מִיֻּטֵּב שְׂדֵהוּ וּמִיֻּטֵּב כָּרְמוֹ יְשָׁלֵם:
(ה) כִּי תִצָּא אִשׁ וּמִצָּאָה קִצְצִים וְנֶאֱכַל גְּדִישׁ אוּ הַקָּמָה אוּ הַשְּׂדֵה שְׁלֵם יְשָׁלֵם הַמְּבַעֵר אֶת הַבְּעִירָה:

מכילתא דרבי שמעון בר יוחאי פרק כב
מיטב שדהו ומיטב כרמו ישלם מלמד שאין שמין <לו> אלא מן העידית אין לי אלא זה בלבד מנין לכל
שמשלם קנס שאין שמין לו אלא מן העידית ת"ל מיטב שדהו ומיטב כרמו ישלם. זה בנין אב לכל המשלם קנס
שאין שמין לו אלא מן העידית

“The best of his field and the best of his vineyard he shall pay (Exod 22:4). This teaches that we assess him only from the best land. I know only this case; what is the source for anyone who pays a fine that we assess it only from the best land? Therefore the verse comes to teach, “the best of his field and the best of his vineyard he shall pay.” This is an archetype (*banyan av*) for anyone who pays a fine that we assess it only from the best land.

2. *Lex Aquila, Chapter 1, cited in Institutes of Gaius, 3.210*

Damage unlawfully caused is actionable under the *lex Aquilia*, whose first chapter provides, that if a slave of another man, or a quadruped of his cattle, be unlawfully slain, whatever within a year was the highest value thereof (*plurimi*), that amount the offender shall pay to the owner.

3. *Lex Aquila, Chapter 3, cited in Institutes of Gaius 3.217-218*

The third chapter makes provision for all other damage... This part of the statute supplies a remedy, since in this chapter an action is expressly established in case of anything burnt, broken in pieces, or fractured, although the single word ‘broken’ (*ruptum*) will suffice to cover all these offences, for the word ‘broken’ (*ruptum*) is interpreted to mean injured in any way. Therefore, not only burning, breaking, crushing, but any cutting, bruising, spilling, vitiating in any way, destroying, or deteriorating, is hereby comprehended...

Sabinus held that we must interpret as if here too the word *plurimi* had been inserted, the legislator having thought it sufficient to have used the word in the first chapter.

C. In Aggadah

משנת רבי אליעזר פרשה א עמוד 19
אמ' ר' חייא, על כל דבר ודבר הקב"ה קורא משה משה, ומשה משיב ואומ' הנני. בנין אב לכולן, ויקרא אליו
אלהים מתוך הס' ויאמ' משה משה ויאמ' הנני, לפי שזה הוא תחלה.

בנין אב משני כתובים

ויקרא פרק כד

(ב) צו את בני ישראל ויקחו אליהם שמן זית וזך פתית למאור להעלות נר תמיד:
(ג) מחויץ לפרכת העדת באהל מועד יערוך אתו אהרן מערב עד בקר לפני יקח תמיד חקת עולם לדורתכם:

במדבר פרק ה

(ב) צו את בני ישראל וישלחו מן המחנה כל צרוע וכל זב וכל טמא לנפש:
(ג) מזכר עד נקבה תשלחו אל מחויץ למחנה תשלחום ולא יטמאו את מחניהם אשר אני שכן בתוכם:

ספרא ברייתא דרבי ישמעאל פרשה א
מבנין אב משני כתובים כיצד לא פרשת הנרות כהרי פרשת שלוח טמאים ולא פרשת שלוח טמאים כהרי
פרשת הנרות
הצד השווה שבהן שהם בצו מיד ולדורות אף כל דבר שהוא בצו מיד ולדורות.